

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B
1. All questions are compulsory
 2. Figures to the right indicate full marks
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

- Q.1
- a) Explain the paradox of bumper harvest. 8
 - b) Explain snob appeal and band wagon effect in detail. 7
- OR**
- c) Discuss consumer's equilibrium with the help of indifference curve. 8
 - d) Illustrate the substitution effect with the help of a suitable diagram. 7
- Q.2
- a) The firm can maximize the profits by employing the factors in optimal combination at which cost of production is minimum-explain. 8
 - b) Write an explanatory note on learning curve. 7
- OR**
- c) Bring out the relationship between AFC, AVC, ATC and MC with the help of a diagram 8
 - d) Discuss different types of returns to scale with the help of the diagram. 7
- Q.3
- a) Explain profit maximisation of a discriminating monopolist. 8
 - b) Discuss the concept of price leadership under oligopoly market. 7
- OR**
- c) Discuss how game theory is used to analyse strategic decisions. 8
 - d) Read the paragraph and answers the given questions : 7
- Ministry of Tourism, Government of India classifies hotels into seven categories: five star deluxe, five star, four star, three star, two star, one star and heritage hotels. These apart, there are hotels in the unorganized sector that have a significant presence across the country and cater primarily to economy tourists.
- In the face of stiff competition, hotels in India have come up with ingeneous ways to attract customers. These hotels distinguish themselves with beds, bathroom, amenities and complementary breakfast. Some offer popular fast-food, others offer formal menus of a variety of food styles, Chinese, Mughlai etc. Entry into restaurant business is easy. Each offers a differentiated product, advertises its existence, location and menu.
- i) Identify the market structure and describe its characteristic features.
 - ii) Comment on differentiation offered by hotels in India.

Q.4 a) **Choose the right option from the following:-**

- i.) Economic growth is depicted by -----
 - a) a shift in production possibilities frontier outwards
 - b) a movement from inside, towards the curve
 - c) a shift in the production possibilities frontier inward.
 - d) a movement along a production possibilities frontier towards capital goods.
- ii.) Slope of the consumers budget constraint is
 - a) given by the ratio of price of two goods
 - b) a constant
 - c) given by the ratio of two goods
 - d) positive
- iii.) In case of inputs being perfect substitutes, elasticity of substitution of such production function equal to
 - a) zero
 - b) one
 - c) constant
 - d) infinity
- iv.) If a production function exhibits diminishing marginal product, its slope
 - a) Is linear
 - b) becomes steeper
 - c) becomes flatter
 - d) none of the above
- v.) Which of the following is a variable cost in the short run?
 - a) rent on the factory
 - b) wages paid to laborers
 - c) interest payments
 - d) salaries paid to upper management
- vi.) Celebrity brand endorsement in an oligopolistic market is an example of
 - a) huge investment requirements
 - b) indifference of buyers among products available
 - c) indeterminate demand curve
 - d) interdependent decision making firms
- vii.) In the long run a monopolist would always
 - a) incur losses
 - b) earn super normal profit
 - c) lower its prices
 - d) earn at least normal profit.

b) **Give precise meaning of the following:**

- a) Veblen effect
- b) Marginality principle
- c) Expansion path
- d) Pay off matrix

OR

Q.4 Write short notes on any three of the following.

- Twin principles of scarcity and efficiency
- Opportunity cost
- Market failure
- Cartels.
- Prisoner's dilemma

15

मराठी रुपांतर

[वेळ: २ तास]

[गुण: ६०]

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- प्र.१ अ) सुगीच्या हंगामातील विरोधाभास स्पष्ट करा. ८
ब) स्नॉब अपील व बँड वॅगन परिणाम तपशीलावार स्पष्ट करा. ७
किंवा
क) समवृत्ती वक्राच्या सहाय्याने उपभोक्त्याच्या समतोलाची चर्चा करा. ८
ड) आकृतीच्या आधारे पर्यायता परिणाम विशद करा ७

- प्र.२ अ) जिथे उत्पादन खर्च किमान असतो, तिथे उद्योग पेढी उत्पादक घटकांचा सर्वोत्तम ८
एकीकरणाचा वापर करून नफा वाढवू शकते स्पष्ट करा. ७
ब) विद्वत्ता वक्रावर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.
किंवा
क) आकृतीच्या आधारे AFC, AVC, ATC व MC वक्रांमधील संबंध स्पष्ट करा. ८
ड) आकृतीच्या आधारे प्रमाण फल सिद्धांताच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा. ७

- प्र.३ अ) विभेदी मक्तेदाराचे नफा वृद्धीकरण स्पष्ट करा. ८
ब) अल्पाधिकार बाजारातील किंमत नेतृत्वाच्या संकल्पनेची चर्चा करा. ७
किंवा
क) कौशल्यपूर्ण निर्णयाचे विश्लेषण करण्याकरिता द्यूत सिद्धांताचा वापर कसा होतो त्याची चर्चा ८
करा
ड) खालील परिच्छेद वाचा व खाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. ७

भारत शासनाच्या पर्यटन मंत्रालयाने हॉटेल्सचे सात प्रकारांत वर्गीकरण केले आहे. पंचतारांकित, डिलक्स, पंचतारांकित, चतुःतारांकित, त्रितारांकित, द्वितारांकित, एकतारांकित व सांस्कृतिक वारसा असलेली हॉटेल्स, याशिवाय असंघटित क्षेत्रात कमी उत्पन्न असलेल्यांसाठी पण देशभर हॉटेल्स आहेत.

तीव्र स्पर्धेमुळे भारतातील हॉटेल्सनी ग्राहकांना आकर्षित करण्याकरिता कल्पक मार्ग शोधले आहेत. हि हॉटेल्स बेड, बाथरूम, सुविधा व पूरक नाश्ता यांमध्ये विविधता आणून

स्वतःचे वेगळेपण जपत आहेत. काहीजण फास्टफूड व इतर संस्कृतीचे खाद्यपदार्थ जसे चायनीज व मुगलाई वगैरे देतात. उपहारगृह व्यवसायामध्ये आगमन हे सोपे आहे. प्रत्येकजण भिन्न वस्तू, जाहिरातबाजी, स्थान व मेन्यू सादर करतात.

- i) बाजाराचा प्रकार ओळखुन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) भारतातील हॉटेल व्यवसायातील भेदावर भाष्य करा.

प्र.४ अ योग्य पर्याय निवडुन खालील विधाने पुन्हा लिहा.

- i)हे आर्थिक वाढ दाखवते.
 - अ) उत्पादन शक्यता वक्राबाहेरील बाजूकडे सरकणे
 - ब) वक्राच्या आतील बाजूने वक्राकडे हालचाल दाखवते
 - क) उत्पादन शक्यता वक्राआतील बाजूस सरकणे.
 - ड) भांडवली वस्तूंकडे उत्पादन शक्यता वक्रातील हालचाल
- ii) उपभोक्त्याच्या अंदाजपत्रक निर्बंधाचा उत्तर हा -----
 - अ) दोन वस्तूंच्या किंमतीचे गुणोत्तर असते.
 - ब) स्थिर असतो
 - क) दोन वस्तूंचे प्रमाण असते
 - ड) धन असतो.
- iii) जेव्हा आदाने ही पूर्णतः पर्याप्त असतात, तेव्हा उत्पादनफलनाच्या पर्याप्ततेची लवचिकता ही ----- समान असते.
 - अ) शून्य
 - ब) एकक
 - क) स्थिर
 - ड) अनंत
- iv) जर उत्पादन फलन हे घटता सीमांत उत्पादन दर्शवित असेल तर त्याचा उत्तर-----
 - अ) रेखीय असतो.
 - ब) उभट होतो.
 - क) पसरट होतो.
 - ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही.
- v) अल्पकाळामध्ये खालीलपैकी कोणता बदलणारा खर्च आहे?
 - अ) कारखान्याचे भाडे
 - ब) कामगारांचे वेतन
 - क) व्याज देणी
 - ड) उच्च व्यवस्थापनास दिले जाणारे वेतन

vi) अल्पाधिकारा मधील ख्यातनाम नोंद असलेले उदाहरण ----- हे आहे.

- अ) प्रचंड गुंतवणूकेची गरज
- ब) ग्राहकाची उपलब्ध वस्तूबद्दल असलेली तठस्थता
- क) अनिश्चित मागणी वक्र
- ड) परस्परावलंबित निर्णय घेणाऱ्या उद्योग पेढ्या

vii) दीर्घकाळात मक्तेदार हा नेहमी -----

- अ) तोटा सहन करतो
- ब) असाधारण नफा कमवतो
- क) किंमती कमी ठेवतो
- ड) किमान साधारण नफा मिळवतो.

ब खालील संज्ञा स्पष्ट करा.

- अ] वेब्लेन परिणाम
- ब] सीमांतता तत्व
- क] विस्तारित मार्ग
- ड] काम सफल साचा (pay off matrix)

किंवा

प्र.४ स्पष्टीकरणात्मक टिपा लिहा: कोणतेही तीनवर

- अ) दुर्मिळता व कार्यक्षमतेची दवीतत्वे
- ब) संधी खर्च
- क) बाजार अपयश
- ड) कार्टेल
- इ) कैद्याची कोंडी